

بررسی تأثیر تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی

ناهید افشاری^۱، امین مرادنژاد^۲، ژاله کاظمی^۳، مهرنوش ملک زاده^۴، نازیلا حنایی^۵، امیرعلی رجنی^۶

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی شخصیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول

^۲ دانشجوی دکترای روانشناسی سلامت دانشگاه پیام نور واحد دبی

^۳ کارشناسی روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز-ایران.

^۴ کارشناسی ارشد راهنمایی و مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، اهواز، ایران.

^۵ کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه تبریز، ایران.

^۶ کارشناس روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان، ایران. (باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران).

چکیده

خانواده یکی از نهادهای مهم و اولیه در جوامع است که به رغم تغییر و تحولات اساسی در اهداف و کارکردها، همچنان پابرجا و استوار باقی مانده و اهمیت اساسی خود را حفظ کرده است. توجه به آسیب های روانی کودکان و نوجوانان در خانواده های ایرانی تا حدود زیادی به دلیل آن است که کودکانی که آسیب های برونی سازی مانند (پرخاشگری) و آسیب های درونی سازی همچون (مشکلات توجه) دارند، در معرض خطر بیشتری برای مشکلات رفتاری ادامه دار تا سال های پایان کودکی و نوجوانی هستند هدف این پژوهش بررسی تأثیر تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی است. برای جمع آوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه استفاده شده است که این پرسشنامه در اختیار ۱۰۰ نفر از اعضای جامعه آماری (شامل والدین نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ ساله) که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده بودند، قرار گرفت. طبق یافته های بدست آمده با توجه به آنکه: $(F = ۷/۳۲۳)$ چون سطح معناداری $P = ۰/۰۰۰$ در سطح اطمینان ۹۵ درصد $(\alpha = ۰/۰۵)$ از $۰/۰۵$ کوچکتر است، بنابراین، فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تایید میشود و نتیجه آن که تأثیر تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی مثبت و معنادار است.

واژه های کلیدی: سبک های تفکر، تاب آوری، آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله، خانواده های ایرانی.

مقدمه:

از آنجا که خانواده مهم ترین و اصلی ترین نهاد تربیتی جامعه است، باید سالم باشد. خانواده سالم، خانواده ای است که میان اعضای آن به ویژه والدین و فرزندان رابطه درستی حاکم باشد. برای رسیدن به رابطه انسانی سالم، اصول و شیوه هایی وجود دارد که والدین باید دانایی و مهارت لازم را داشته باشند تا بتوانند با این اصول پیوند روحی و فکری با اعضای خانواده برقرار نموده، نقش تربیتی خود را اعمال نمایند. نفوذ والدین در کودکان، تنها جنبه ارثی و وراثتی ندارد بلکه در آشنایی کودک با زندگی اجتماعی و فرهنگ پذیری وی، خانواده و والدین نقش مؤثری دارند. ساختار و شکل خانواده ها، نحوه ارتباط اعضاء هر خانواده با یکدیگر و جامعه ای که خانواده در آن زندگی می کند در بیشتر موارد همسانی ندارد، بنابراین رفتار و تأثیر خانواده ها در افراد متفاوت است. (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۸۵).

زندگی خانواده نقش اساسی در حفظ سلامت روانی، اجتماعی و جسمانی کودکان و والدین آنان دارد. خانواده اولین و مهم ترین بافت اجتماعی را برای رشد انسان فراهم می سازد. در جریان رشد طبیعی هر کودک یک رشته تغییرات شناختی، عاطفی و اجتماعی را شاهد هستیم. تقریباً همه افراد در طول رشد و در جریان سازگاری با این تغییرات دچار مشکلاتی می شوند و استرس و تعارضی را که به دنبال می آید، می تواند به مشکلات رفتاری- عاطفی و یادگیری در آن ها بینجامد. اکثر مشکلات رفتاری دانش آموزان منعکس کننده شرایط پیچیده بین فردی اعضای خانواده به ویژه والدین می باشد. به عبارت دیگر وجود مشکلات رفتاری کودک به منزله ی روابط معیوب اعضای خانواده با یکدیگر است و با روش های تربیتی و شیوه های فرزند پروری نادرست والدین و تعاملات معیوب آن ها با فرزندان ارتباط دارد (هییتی، ۱۳۸۱).

شناسایی و انجام مداخلات اولیه در مورد نوجوانان دارای اختلالات روانی از اهمیت بالایی برخوردار است، چراکه دوران نوجوانی از لحاظ شروع و رشد اختلالات روانی، دوران بسیار حساسی است. به همین دلیل از سال ۱۹۵۰ مطالعات بسیاری به بررسی شیوع مشکلات و اختلالات روانی در مورد نوجوانان پرداخته اند. از جمله اختلالاتی که در دوران نوجوانی با پیامدهای منفی اجتماعی، سلامتی و رفتاری همراه است و افراد، خانواده و جامعه را تحت تأثیر قرار می دهد، مشکلات رفتاری درونی سازی و برونی سازی هستند. نشانگان درونی سازی، نشانگان مزمن و فراگیری هستند که آسیب های فراوانی را در روابط کودک و والدین پدید می آورند همچنین تنیدگی بین والدین و خطر نتایج ضعیف در زندگی آینده کودک را افزایش می دهند (عبدالله زاده، ۱۳۹۶). در مقابل آن نشانگان برونی سازی نیز که محتوای اصلی آنها را رفتارهای ضد اجتماعی و تضاد روزانه تشکیل می دهند، براساس طبقه بندی ابعادی با اصطلاح اختلال های برونی سازی شده نام گذاری شده اند (گیوه چی و همکاران، ۱۳۹۶) که به صورت تعارض با دیگران و هنجارهای اجتماعی توصیف می شوند (شیری و همکاران، ۱۳۹۲).

اختلالات رفتاری به شرایطی گفته می شود که پاسخ های هیجانی و رفتاری فرد در مدرسه با هنجارهای سنی، فرهنگی و قومی در تناقض باشد و بر عملکرد تحصیلی فرد، مراقبت از خود، روابط اجتماعی و سازگاری فردی نیز تأثیر منفی بگذارد. این اختلالات باید دست کم در دو موقعیت متفاوت بروز کنند. اغلب کودکان با مشکلات رفتاری، احساساتی منفی داشته و با دیگران بدر رفتاری می کنند. در اغلب موارد معلمان و همتایان، آنها را طرد کرده و در نتیجه فرصت های آموزشی مناسب را از دست می دهند، علاوه بر این انزوای اجتماعی کودکان باعث بروز رفتارهای پر خاشگرانه بیشتر در آنها می شود و بنابراین، مجموعه این عوامل، آنها را در معرض خطر بروز رفتارهای ضد اجتماعی قرار می دهد (ترک و همکاران، ۱۳۹۵).

خانواده و نحوه ی تاب آوری والدین در مواجهه با مشکلات پیش رو از مهم ترین عوامل مؤثر بر ایجاد تاب آوری فرزندان است. بلاک (۲۰۰۵) معتقد است، تاب آوری توانایی منطبق ساختن سطح کنترل بر حسب شرایط محیطی می باشد. در نتیجه این انعطاف پذیری انطباقی، افراد دارای سطح بالای تاب آوری با احتمال بیشتری در زندگی خود عواطف مثبت را

تجربه می نمایند و اعتماد به نفس بالاتری داشته و در مقایسه با افرادی که از سطح پایین تاب آوری برخوردارند، سازگاری روان شناختی بهتری دارند (کیانی، ۱۳۸۹).

رابرت استرنبرگ (۱۹۹۴)، شیوه های متفاوت تفکر افراد در پردازش اطلاعات را به عنوان سبک های تفکر نامگذاری کرده است. از نظر وی سبک تفکر، روش رجحان یافته تفکر است. استرنبرگ عنوان نمود که سبک مترادف با توانایی نیست، بلکه شیوه ی ترجیحی تفکر یا به بیان دیگر نحوه ی استفاده از توانایی های بالقوه است. استرنبرگ بر اساس نظریه ی خود مدیریتی ذهنی خود بر این باور است که ما یک سبک خاص نداریم، بلکه دارای نیمرخه از سبک ها هستیم و افراد ممکن است از توانایی مشابه اما سبک های متفاوت برخوردار باشند. درک صحیح سبکهای تفکر می تواند در جهت انتخاب فعالیتهای مناسب به انسان کمک کند چرا که سبک های تفکر عامل مهمی در به کارگیری توانایی هاست. افراد با سبکهای تفکر متفاوت، مایل اند از توانایی هایشان به شیوه های مختلف استفاده کنند و متناسب با نوع تفکرشان، واکنشهای متفاوت ارائه دهند (Sternberg, 2002). بنابراین اهمیت پژوهش در باب بررسی تاثیر تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی که تا امروز کمتر بدان پرداخته شده، ضروری بوده و از اهم مسائل شناختی- تربیتی مربوط به نسل آینده می باشد. مهدوی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با هدف بررسی رابطه ی بین سبکهای تفکر با سلامت روان و تاب آوری به این نتیجه رسیدند که رابطه بین سبکهای تفکر و سلامت روان معنادار و مثبت بوده، همچنین بین تاب آوری و سلامت روان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. لوربر و ایگلند (۲۰۰۹) نشان دادند که فرزندپروری با کیفیت پایین یک از عوامل خطر ساز برای ابتلا به اختلال های برونی سازی است و همچنین پراپر و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهشی دریافتند گرمی و پاسخ دهنده گی والدین خصوصا "مادر، پیش بینی کننده منفی و نیز رفتارهای منفی و متجاوزانه مادر پیش بینی کننده مثبت اختلالات برونی سازی و درونی سازی کودکان هستند.

لذا پژوهش پیش رو را با هدف بررسی تأثیر تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی مدنظر قرار داده و فرضیاتی که به دنبال اثبات آنیم به شرح ذیل اند:

- بین تاب آوری و سبکهای تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- بین سبک تفکر (اجرایی) با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله خانواده های ایرانی در شهرستان دزفول می باشند. در نمونه گیری تعداد ۱۰۰ نفر از این والدین به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بوده و از سه پرسشنامه استفاده نموده ایم که در اختیار والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله خانواده های ایرانی در شهرستان دزفول قرار گرفت و در زیر به شرح آن ها می پردازیم:

پرسشنامه ی سبک های تفکر: از پرسشنامه سبک تفکر استبرگ و واگنر ۱۹۹۲ که شامل ۵ سبک (قانونی، قضایی، اجرایی، آزادمنشانه و محافظه کار) که هر سبک بالغ بر ۵ گویه است، استفاده کرده ایم.

پرسشنامه محقق ساخته آسیب درون ریز و برون ریز: این پرسشنامه ۲۸ سوالی از ۴ خرده آزمون تشکیل شده که هر کدام از آن ها دارای ۷ سؤال است. تمام گویه های پرسشنامه دارای ۴ گزینه هستند و از روش نمره گذاری لیکرت برای آن استفاده نموده ایم.

پرسشنامه تاب آوری: پرسشنامه تاب آوری شامل ۲۵ سؤال ۵ گزینه ای شامل گزینه های کاملاً غلط (۰) ، تاحدودی غلط (۱)، نظری ندارم (۲) ، تاحدودی درست (۳) ، کاملاً درست (۴) می باشد. این پرسشنامه را کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) با مرور منابع پژوهشی ۱۹۹۱-۱۹۷۹ حوزه تاب آوری تهیه کردند.

روایی و پایایی پرسشنامه

در پژوهش حاضر با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ، پایایی پرسشنامه سبک تفکر استبرگ و واگنر ۱۹۹۲ ۸۹٪ بدست آمده است. پایایی پرسشنامه محقق ساخته آسیب درون ریز و برون ریز ۹۰٪ بدست آمده است. پایایی پرسشنامه تاب آوری کانر و دیویدسون ۹۲٪ بدست آمده است. چون پایایی این پرسشنامه های از ۷۰٪ بیشتر است پس میتوان ادامه تحقیق را با نمونه بیشتری از جامعه با نتایج لازم مطلوب دانست.

روش تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات

در تجزیه و تحلیل داده های این تحقیق از روشهای آمار توصیفی پس از استخراج داده های پرسشنامه ها، اطلاعات به صورت جدولهای فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار مشخص شد. در آمار استنباطی از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن و ضریب همبستگی پیرسون برای آزمون فرضیه های پژوهش، همچنین رگرسیون چند متغیری با استفاده از روش ورود استفاده شده و برای تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده از نرم افزار SPSS۲۱ استفاده گردید.

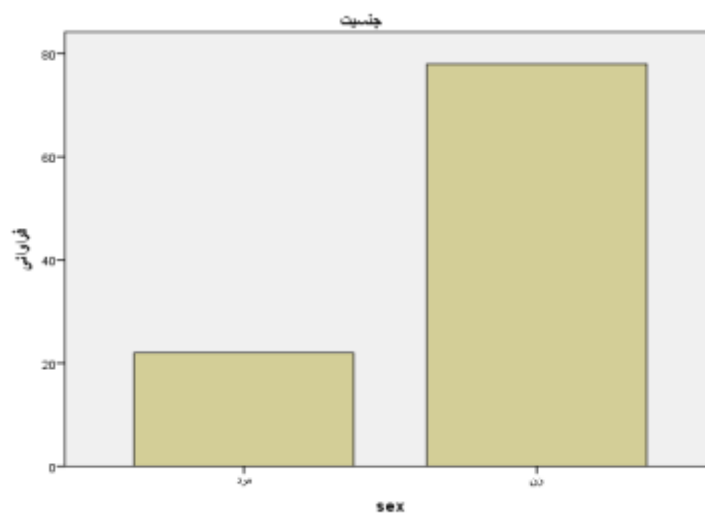
یافته های پژوهش

بخش اول : یافته های توصیفی

در این بخش یافته های توصیفی برای کلیه متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش در جداول زیر ارائه شده است .

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصدی مربوط به جنسیت آزمودنی ها

جنسیت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
مرد	۲۲	۴۴/۰	۴۴/۰	۳۰/۰
زن	۷۸	۵۶/۰	۵۶/۰	۱۰۰/۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

نمودار ۱: توزیع فراوانی و درصدی مربوط به جنسیت آزمودنی ها

جدول ۲: شاخص های مرکزی و پراکندگی نمره تاب آوری و سبک های تفکر و آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های

۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی

شاخص های توصیفی					متغیرهای تحقیق
بیشترین نمره	کمترین نمره	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۱۰	۱	۲/۱۸۷	۶/۴۶	۱۰۰	تاب آوری
۲۲۱	۹	۲۶/۱۸۸	۱۲۸/۸۰	۱۰۰	سبکهای تفکر
۲۲۵	۱۶۵	۲۲/۲۴۰	۲۱۰/۱۴	۱۰۰	آسیب برون ریز و درون ریز

همان طوری که در جدول ۲ مشاهده می شود میانگین و انحراف معیار نمره تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در

روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در شهرستان دزفول (۶/۴۶ و ۲/۱۸۷) و میانگین و انحراف معیار نمره سبک

های تفکر والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در شهرستان دزفول (۱۳۸/۸۰) و (۲۶/۱۸۸) میانگین و انحراف معیار نمره آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در شهرستان دزفول (۲۱۰/۱۴ و ۲۲/۲۴۰) می باشد.

بخش دوم: یافته های استنباطی

پیش از آزمون فرضیه های پژوهش ابتدا باید آزمون نرمال بودن داده انجام شود. زیرا قبل از هر گونه آزمونی که با فرض نرمال بودن داده ها صورت می گیرد باید از نرمال بودن داده ها اطمینان حاصل شود. هنگام بررسی نرمال بودن داده ها فرض صفر مبتنی بر این که توزیع داده ها نرمال است را در سطح خطای ۵٪ تست می شود. بنابراین اگر آماره آزمون بزرگ تر مساوی ۰/۰۵ به دست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر اینکه داده نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده ها نرمال خواهد بود. برای آزمون نرمالیتت فرض های آماری به صورت زیر تنظیم می شود:

H₀: توزیع داده های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال است.

H₁: توزیع داده های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال نیست.

به طور مشخص در این پژوهش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای آزمون نرمال بودن داده ها استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون نرمال در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- آزمون نرمال بودن داده ها (کولموگروف-اسمیرنوف)

نام متغیر	شاخص آماری	آسیب درون ریز و برون ریز	تاب آوری	سبکهای تفکر
میزان Z	۰/۸۸۶	۰/۱۱۳	۰/۴۰۹	
مقدار معناداری	۰/۴۱۳	۰/۳۸	۰/۱۱۳	
نتیجه آزمون	H. تایید	H. تایید	H. تایید	

براساس نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در جدول شماره ۳ در تمامی موارد مقدار معناداری بزرگ تر از سطح خطا (۰/۰۵) به دست آمده است. بنابراین هیچ دلیلی برای رد فرض صفر وجود ندارد و لذا توزیع داده ها نرمال است.

بررسی فرضیه های پژوهش

بین تاب آوری و سبکهای تفکر با آسیب درون ریز و برون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۴- تحلیل واریانس و ضرایب همبستگی چندگانه در رگرسیون چند متغیری جهت رابطه بین تاب آوری، سبک های تفکر و آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی

نتیجه آزمون	همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین (R^2)	نسبت F (خطی بودن رگرسیون)		شاخصهای آماری	
			Brta	B	احتمال P برای خطی بودن رگرسیون	ملاک
H ₁ تایید	R = ۰/۵۶۹	$R^2 = ۰/۲۷۹$	F = ۷/۳۲۳		P = ۰/۰۰۰	
	Sig (p)	t			پیش بین ثابت رگرسیون	
H ₁ تایید	۰/۰۰۰	۶/۴۶۸	۰/۱۸۸	۰/۸۹۹	تاب آوری	آسیب برون ریز و
H ₁ تایید	۰/۰۰۰	۲/۷۷۹	۰/۴۱۰	۰/۴۰۴	سبک های تفکر	درون ریز

با توجه به جدول ۴- ($F = ۷/۳۲۳$) چون سطح معناداری $P = ۰/۰۰۰$ در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = ۵\%$) از ۰/۰۵ کوچکتر است، بنابراین، فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تایید میشود و نتیجه می گیریم که بین تاب آوری و سبکهای تفکر با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در جدول ۴- مشاهده میشود که ضریب همبستگی چندگانه برابر $R = ۰/۵۶۹$ می باشد. عبارت دیگر تاب آوری و سبک های تفکر در مجموع ۰/۵۶۹ با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی همبستگی دارد. ضریب تعیین برابر با ۰/۲۷۹ شده است یعنی متغیرهای تاب آوری و سبک های تفکر روی هم ۲۷/۹ درصد واریانس (تغییرات) متغیر آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی را تبیین می کنند.

بین سبک تفکر (اجرایی) با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۵- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک تفکر اجرایی و آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی

آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله						متغیر (وابسته)
نتیجه آزمون	تعداد	سطح خطا (α)	سطح معناداری (p)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب همبستگی پیرسون (r)	
H ₁ رد	۱۰۰	۰/۰۵	۰/۶۶۲	۰/۰۰۵	۰/۰۷۶	متغیر پیش بین (مستقل) سبک تفکر اجرایی

براساس جدول ۵- ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r = ۰/۰۷۶$ و $p = ۰/۶۶۲$) بین سبک تفکر اجرایی و آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی باشد. لذا فرضیه صفر تایید و فرضیه پژوهش رد میشود و نتیجه می گیریم که بین سبک تفکر (اجرایی) با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد.

- بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۶- ضریب همبستگی پیرسون بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی

تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ سال						متغیر ملاک (وابسته)
نتیجه آزمون	تعداد	سطح خطا (α)	سطح معناداری (p)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب همبستگی پیرسون (r)	متغیر پیش بین (مستقل)
H ₁ تایید	۱۰۰	۰/۰۵	۰/۰۰۰	۰/۸۹۸	۰/۹۴۸	سبک تفکر (محافظه کارانه)

براساس جدول ۶- ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r = ۰/۹۴۸$ و $p = ۰/۰۰۰$) بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در سطح ۰/۰۵ معنادار می باشد. لذا فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تایید میشود و نتیجه می گیریم که بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. چون مقدار همبستگی مثبت و شدید است وجود رابطه مستقیمی را می پذیریم.

پس با اطمینان ۹۵٪ نتیجه می گیریم که هر چه سبک تفکر (محافظه کارانه) بالاتر باشد، تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی نیز به نسبت شدیدی بالا خواهد بود. با توجه به مقدار ضریب تعیین $R^2 = ۰/۸۹۸$ مشخص شده که ۸۹/۸ درصد واریانس تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی توسط متغیر پیش بین (سبک تفکر (محافظه کارانه)) قابل تبیین می باشد.

بحث و نتیجه گیری

- نتیجه فرضیه اول پژوهش مبنی بر وجود رابطه بین تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه با ۹۵ درصد اطمینان تایید شد. با توجه به جدول ۴- ($F = ۷/۳۲۳$) چون سطح معناداری $P = ۰/۰۰۰$ در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = ۰/۰۵$) از $۰/۰۵$ کوچکتر است، بنابراین، فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تایید میشود و نتیجه می گیریم که بین تاب آوری و سبک های تفکر با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در جدول ۴- مشاهده میشود که ضریب همبستگی چندگانه برابر $R = ۰/۵۶۹$ می باشد. بعبارت دیگر تاب آوری و سبک های تفکر در مجموع $۰/۵۶۹$ با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی همبستگی دارد. ضریب تعیین برابر با $۰/۲۷۹$ شده است یعنی متغیرهای تاب آوری و سبک های تفکر روی هم $۲۷/۹$ درصد واریانس (تغییرات) متغیر آسیب برون ریز و درون ریز را تبیین می کنند. نتایج یافته های این فرضیه با نتایج پژوهشهای بشارت و همکاران (۱۳۹۴)، آزادی و آزاد (۱۳۹۶)، لیونز روت (۲۰۰۸)، لوربر و ایگلند (۲۰۰۹)، هیرامورا و همکاران (۲۰۱۰)، شهاب زادگان و همکاران (۲۰۱۳)، جواهریان و قاسمی (۲۰۱۵) و یزدان پناه آسمانی (۲۰۱۶) همسو می باشد.

نتیجه بیانگر اینست که محیط خانواده " شامل اعضای خانواده (غالباً والدین) و نیز ارتباطاتی که بین این اعضا وجود دارد می شود. ویژگی های شخصیتی مادر، مشکلات روان شناختی آنها، و نوع ارتباطی که بین مادر و کودکان وجود دارد، که خود را در قالب شیوه فرزندپروری نشان میدهد، سهم قابل توجهی در ابتلای فرزندان به اختلال های درونی سازی و برونی سازی دارند. از عواملی که به نظر می رسد در ابتلای فرزندان به مشکلات درونی سازی و برونی سازی مهم باشد ویژگیهای شخصیتی مادر است (خانجانی و هداوندخانی، ۱۳۹۱).

یافته فرضیه دوم پژوهش نشان میدهد که بین سبک تفکر (اجرایی) با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. براساس جدول ۵- ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r = ۰/۰۷۶$ و $p = ۰/۶۶۲$) بین سبک تفکر اجرایی و آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در سطح $۰/۰۵$ معنادار نمی باشد. لذا فرضیه صفر تایید و فرضیه پژوهش رد میشود و نتیجه می گیریم که بین سبک تفکر (اجرایی) با آسیب برون ریز و درون ریز والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد. نتایج یافته های این فرضیه با نتایج پژوهشهای امیدوار و همکاران (۱۳۹۰) و نجف پور (۱۳۹۰) مغایرت دارد.

- یافته فرضیه سوم پژوهش نشان میدهد که بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. براساس جدول ۶- ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r = 0/948$ و $p = 0/000$) بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی در سطح $0/05$ معنادار می باشد. لذا فرضیه صفر رد و فرضیه پژوهش تایید میشود و نتیجه می گیریم که بین سبک تفکر (محافظه کارانه) با تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. چون مقدار همبستگی مثبت و شدید است وجود رابطه مستقیمی را می پذیریم.

پس با اطمینان ۹۵٪ نتیجه می گیریم که هر چه سبک تفکر (محافظه کارانه) بالاتر باشد، تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی نیز به نسبت شدیدی بالا خواهد بود. با توجه به مقدار ضریب تعیین $R^2 = 0/898$ مشخص شده که ۸۹/۸ درصد واریانس تاب آوری والدین بچه های ۱۱ تا ۱۸ ساله در روابط والدین و فرزندان خانواده های ایرانی، توسط متغیر پیش بین (سبک تفکر (محافظه کارانه)) قابل تبیین می باشد.

نتایج یافته های این فرضیه با نتایج پژوهش های نجف پور (۱۳۹۰)، مهدوی و همکاران (۱۳۹۴) و یزدان پناه آسمانی (۲۰۱۶) همسو می باشد.

منابع

۱. اسماعیل پورحسامی، فاطمه، روابط والدین و فرزند و نقش آن در شکل گیری هویت، مجله تربیت، ماهنامه پرورشی وزارت آموزش و پرورش، انتشارات معاونت آموزشی، شماره ۸، ۱۳۸۸.
۲. امامی پور، سوزان، بررسی تحولی سبک های تفکر در دانش آموزان و دانشجویان و رابطه آن ها با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی. پایان نامه منتشر نشده دکتری. دانشگاه آزاد اسلامی تهران واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۸۰.
۳. آزادی، شهذخت، بررسی رابطه شیوه های فرزندپروری والدین با کمرویی دختران شهرستان نورآباد سال تحصیلی ۸۱-۸۲، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه الزهراء، ۱۳۸۹.
۴. برهمند، اوشا، بررسی رابطه بین مزاج، سبک فرزندپروری و مشکلات رفتاری میان کودکان پیش دبستانی در شهر تبریز، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۹.
۵. باقری، شیرین، بررسی اختلالات درون ریز و برون ریز فرزندان دارای ناپدیری و نامادری نسبت به فرزندان تک والد، فصلنامه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، سال دوم، شماره هجدهم، تابستان ۱۳۹۶.

۶. پوراحمدی، رضا، مهربابی، مریم، بررسی اثر کوتاه مدت آموزش برنامه ی فرزندپروری مثبت بر تغییر شیوه های فرزندپروری مادران کودکان مبتلا به اختلال نافرمانی مقابله ای، فصلنامه خانواده پژوهی، سال دوم، شماره هشتم، ۱۳۸۸، ۱۶-۲۳.
۷. حسینی قمی، طاهره، سلیمی بجستانی، حسین، رابطه بین جهت گیری مذهبی و تاب آوری در بین مادران دارای فرزندان مبتلا به بیماری، مجله روانشناسی و دین، سال چهارم، شماره سوم، ۱۳۹۰، ۶۹-۸۲.
۸. خانجانی، زینب، بهادری خسروشاهی، جعفر، بررسی تحول همدلی، اختلالات درونی سازی و برونی سازی در دانش-آموزان دختر و پسر ۵ تا ۱۱ ساله، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی، دانشگاه علامه طباطبائی، دوره هشتم، شماره سی، ۱۳۹۶، ۱۹۵-۲۱۸.
۹. خانجانی، زینب،، هداوندخانی، فاطمه، رابطه ابعاد شخصیت مادران با اختلال های برونی سازی و درونی سازی دختران، مجله روانشناسی معاصر، سال هفتم، شماره یکم، ۱۳۹۱، ۹۹-۱۰۸.
۱۰. رضایی، خداخواه، بررسی تحلیلی سبک های تفکر و عملکرد مدیران مدارس متوسطه، شهر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز، ۱۳۸۸.
۱۱. فیروز بخت، سمیرا، لطیفیان، مرتضی، بررسی نقش واسطه ای تاب آوری در رابطه ی بین قالب های ارتباطی خانواده و خودتنظیمی انگیزشی، مجله روانشناسی ۸۵، پاییز ۱۳۹۶، ۱۱۷-۱۰۰.

12. Asrami, V. Y. (۲۰۱۶). Comparing Different Thinking Styles, Marital Satisfaction and job Burnout among Engineers of Urban and Nonurban Areas. *International Journal of Humanities and Cultural Studies (IJHCS) ISSN ۲۳۵۶-۵۹۲۶*, ۱۶۸-۱۸۰..

13. Lumbe, J. (۲۰۱۳). thinking styles and Accessing information on the World wide web, Bangor, university college of North Wales , Available.